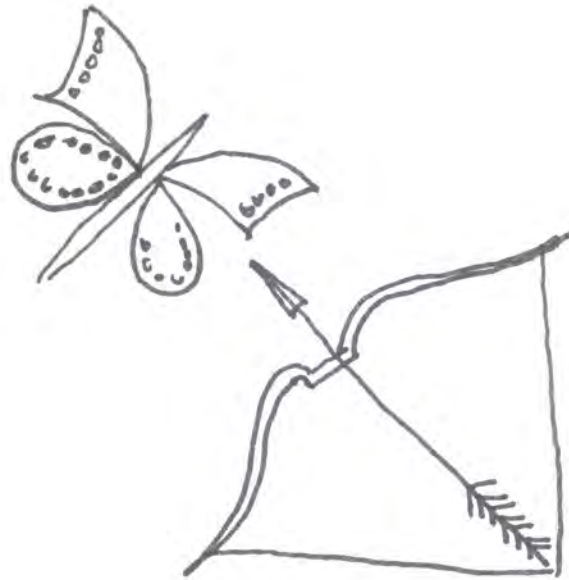
The book cover features a highly detailed, ornate gold border. The border is composed of repeating vertical panels. Each panel contains a different scene: a seated figure, a reclining figure, a circular medallion with a deer, a seated figure with a book, and a seated figure with a staff. The background of the border is filled with intricate floral and foliate patterns. The central text is set within a white rectangular frame.

A VADÁSZ ÉS A HAJADON

GÁBOR MIKLÓS
BUDAPEST, 2012

SZÉP ILONKA

1

A vadász ül hosszú méla lesben,
Vár felajzott nyílra gyors vadat,
S mind fölebb és mindig fényesebben
A serény nap dél felé mutat.
Hasztalan vár; Vértes belsejében
Nyugszik a vad hús forrás tövében.

A vadász még lesben ül sokáig,
Alkonyattól vár szerencsejelt:
Vár feszülten a nap áldoztáig,
S ím a várt szerencse megjelent:
Ah de nem vad, könnyü kis pillangó
S szép sugár lány, röpteként csapongó.

"Tarka lepke, szép arany pillangó!
Lepj meg engem, szállj rám, kis madár;

Vagy vezess el, merre vagy szállandó,
Ahol a nap nyúgodóba jár."
Szól s iramlík, s mint az őz futása,
Könnyü s játszi a lány illanása.

"Istenemre!" szóla felszökelve
A vadász: "ez már királyi vad! "
És legottan, minden mást feledve,
Hévvél a lány nyomdokán halad.
Ő a lányért, lány a pillangóért,
Verseneznek tündér kedvtelésért.

"Mevagy!" így szól a leány örömmel,
Elfogván a szállongó lepét;
"Mevagy!" így szól a vadász, gyönyörrel
A leányra nyújtva jobb kezét;
S rezzent kézből kis pillangó elszáll;
A leány rab szép szem sugaránál.

2

Áll-e még az ősz Peterdi háza?
Él-e még a régi harc fia?
Áll a ház még, bár fogy gazdasága
S telt pohárnál ül az ősz maga.
A sugár lány körben és a vendég;
Lángszemében csábító varázs ég.

S Hunyadiért, a kidólt dicsőért,
A kupák már felvillantanak,
Ősz vezére s a hon nagy nevéért
A vén bajnok könyei hulltanak;
Most könyűi, vére hajdanában
Böven omlott Nándor ostromában.

"Húnyt vezérem ifju szép sugára"
Szól az ősz most "éljen a király!"
A vadásznak vér tolúl arcára
S még kupája illetetlen áll.
"Illetetlen mért hagyod kupádat?
Fogd fel, gyermek, és kövesd apádat."

"Mert apád én kétszer is lehetnék
És ha ittam, az nincs cenkekért;
Talpig ember, akit én említék,
Nem gyaláz meg ő oly hősi vért!"
S illetődve s méltóság szemében,
Kél az ifju, tölt pohár kezében:

"Éljen hát a hős vezér magzatja,
Addig éljen, míg a honnak él!
De szakadjon élte pillanatja,
Melyben attól elpártolni kél;
Egy király se inkább, mint hitetlen:

Nyűg a népen a rossz s tehetetlen."

S mind zajosban, mindig hevesebben
Víg beszéd közt a gyors óra ment.
A leányka híven és hivebben
Bámulá a lelkes idegent.
"Vajh ki ő, és merre van hazája? "
Gondolá, de nem mondotta szája.

"Téged is, te erdők szép virága,
Üdvözölve tisztel e pohár!
Hozzon isten egykor fel Budába;
Ősz apáddal a vadász elvár;
Fenn lakozva a magas Budában
Leltek engem Mátyás udvarában."

Szól s bucsúzik a vadász, rivalva
Inti őt a kúrthang: menni kell.
Semmi szóra, semmi biztatásra
Nem maradhat vendéglőivel.
"Emlekezzél visszatérni hozzánk,
Jó vadász, ha meg nem látogatnánk."

Mond szerényen szép Ilonka, állván
A kis csarnok végső lépcsőjén,
S homlokán az ifju megcsókolván,
Útnak indul a hold éjjelén.
S csendes a ház, ah de nincs nyugalma:
Fölveré azt szerelem hatalma.

3

Föl Peterdi s bájos unokája
Látogatni mentenek Budát;
Minden lépten nő az agg csodája;
Mert sok újat meglepetve lát...
A leányka titkon édes óra
Jövetén vár szép találkozóra.

S van tolongás s új öröm Budában:
Győzelemből várják a királyt,
Aki Bécsset vívó haragában
Vérboszút a rossz szomszédon állt.
Vágyva néz sok hű szem ellenébe:
Nem vidúl még szép Ilonka képe.

"Hol van ő, a nyájas ösmeretlen?
Mily szerencse fordult életén?
Honn-e, vagy tán messze költözötte
Jár az őzek hűvös rejtékén?"
Kérdi titkon aggó gondolattal,
S arca majd ég, majd színében elhal.

S felrobognak hadvész-ülte képpel

Újlaki s a megbékült Garák.
S a király jő, fölség érzetével
Környékeztvén őt a hős apák.
Ősz Peterdi ösmer vendégére,
A király az: "Áldás életére!"

"Fény nevére, áldás életére!"
Fenn kiáltja minden hű ajak;
Százszorozva visszazeng nevére
A hegy és völgy és a zárt falak.
Haloványan hófehér szobornál
Szép Ilonka némán és merőn áll.

"A vadászhoz Mátyás udvarában
Szép leánykám, elmenjünk-e hát?
Jobb nekünk a Vértes vadonában
Kis tanyánk ott nyúgodalmat ad."
Szól az ősz jól sejtő fájdalommal,
S a bús pár megy gond-sújtotta nyommal.

És ha láttál szépen nőtt virágot
Elhajolni belső baj miatt,
Úgy hajolt el, félvén a világot,
Szép Ilonka titkos bú alatt.
Társasága lángzó érzemények,
Kínos emlék, és kihalt remények.

A rövid, de gyötrő élet elfolyt,
Szép Ilonka hervadt sír felé;
Hervadása liliomhullás volt:
Ártatlanság képe s bánaté.
A király jön s áll a puszta házban:
Ők nyugosznak örökös hazában.

1833 októbere előtt

A VADÁSZ ÉS A HAJADON

Vörösmarty Mihály balladáját, a Szép Ilonkát 1833-ban írta. Versét nem szokták így nevezni, pedig teljesen megfelel az, ugyan Arany Jánosra szabott meghatározásnak, amit egy műtész szellemesnek szántan, lakonikusan így faragott márványba, és ezzel verte minden gimnazista fejébe.” Tragédia dalban elbeszélve.” Aranynál ehhez még járul a titokzatosság, a szakadozott szerkesztés, és gyakran bűn is. A mi költeményünkben, a szerkesztés folyamatos és inkább poénre kihegyezett. Bűn egyáltalán nem történik, mert megszólal a vadászok gyülekezésre hívó kürtje, és egy vadász nem késhet, pedig istencsosse lenne egy jó kis bűn. Két jelentkező is, egy rutinos profi és egy kezdő amatőr.

Mi a szerény kutakodásunk tárgya? Mit akarunk megtudni? A kis történetnek három szereplője van: a Vadász, azaz - mint a végén kiderül - a Király, a Nagyapa, név szerint Peterdi, és a Lány, a főszereplő, Ilonka. A dolog természetéből kifolyólag, a legtöbbet a Vadászcímű tudunk a színlapon szereplők közül, mert a költő is őt ismerte legjobban. Ő is, mint minden kortársa a reformkorban, Budai Ézsaiás történelem tankönyvéből ismerte meg a dicső magyar múltat. Ezért lesz aránytalanul sok szó a Vadászcímű és ezért szorul háttérbe a szegény Leány és a Nagyapa, akiknek az alakját mi is az újunktól vagyunk kénytelenek kiszopni. mert Vörösmarty hősei múltját nem tartotta szükségesnek bemutatni, jóllehet ezt írás közben valószínűleg magában ő is megkomponálta, hogy hitelesen tudja szereplőit ábrázolni,

A Vadász-királyt is csak szerelmi életének szemszögéből fogjuk bemutatni, anélkül hogy dolgozatunkat a Királyi Ágyak című népszerű magazinnál kívánnák megjelentetni. A magyar királyok szerelmi életéről a nem történész széles nagyközönsége keveset hallott. Ez a téma nem keltett közfigyelmet. Házasságuk pikáns részletei nem ismeretesek, egy-két kivételtől eltekintve.

Azt tudjuk, hogy Könyves Kálmán hazazavarta az anyukájához hűtlenségen kapott orosz feleségét, aki otthon, Kijevben szülte meg e hűtlenség gyümölcsét, aki aztán trónkövetelőként sok zúrt kavart Magyarországon. A krónikákból ismert, hogy Kun (IV) Béla szeretőt tartott egy kun leány személyében, amiért is a Római Pápa levélben meg is róttá. Ennyire sovány a közismert királyi pletykagyűjtemény.

Utolsóelőtti királyunkról azt tudjuk, hogy kivételesen szerelmi házasságot kötött, és az anyja által felkínált két hajadon közül nem a mama által javasoltat választotta, hanem a fiatalabb tetszett meg neki

A királynőkről a közvélemény még kevesebbet tud. Annyi bizonyos, hogy kivétel nélkül külföldi hercegnőkről volt szó. A kínálati piac földrajzi értelemben rendkívül széles, Jeruzsálemtől egészen Portugáliáig terjed. A külföldi hercegnők neve sem közismert. Leginkább István király felesége,

Bajor Gizi nevét tudjuk, és persze Gertrudis örvend közutálatnak Katona Józsefnek köszönhetően. Róla azt is tudjuk, hogy Merániából származott, De esküszöm a rozsdás bököre, senki sem tudja, hol van Meránia? Ezen kívül ismert, és különösen népszerű az utolsó előtti király neje, akit anyósa kiszekírozott férje ágyából. A nő gondos feleséghez illően maga gondoskodott helyettesről egy színésznő személyében, és ő maga a lovagnál talált kielégülést. Szégyellje magát, aki rosszra gondol, szól a térdszalagrend jelszava. Erzsébet, nem volt Minosz király kéjsóvár felesége, egyszerűen szeretett lovagolni, főleg azért, mert addig sem kell otthon maradnia. és hallgatni anyósa zsörtölődését,

Kérdéses, hogyan kommunikáltak királyaink a nejükkel? Árpádházi királyaink mind analfabéták voltak, kivéve Könyves Kálmánt, akit műveltsége ellenére megcsalt a felesége. Tehát az írástudás nem biztosítja a házastárs hűségét. Az, hogy az Árpádovicsok nem tudtak írni-olvasni a középkorban nem jelentette azt, hogy az idegen nyelvekben is járatlanok voltak. 1526 után pedig minden királyunk Habsburg volt. Ők pedig híresen poliglottok voltak. Az utolsó, nemrég elhunyt trónörökös, vagy tíz nyelven beszélt. Mélyen az átkosban egy, a televízióban közvetített interjúban azt mondta, hogy minden népének nyelvét megtanulta, - pedig sok népe volt - mert az uralkodás mindennapi gondjai nem vették el ideje javarészét. Mondta ezt pedig tökéletes magyarsággal, enyhén raccsolva, ami arisztokrata köhrökben nem szokatlan.

Ha minden királyi anyuka külföldi, hogyan állunk királyaink magyarságával? Az Árpádház kihalása után (1301) két kivétellel, minden király külföldi, Anjou, vagy Habsburg. Nos, mi a helyzet Árpád leszármazottaival? Van olyan vélemény, hogy a magyar törzsek élére a kazár kánok saját embereiket ültették, akik, persze, elmagyarosodtak. Lám Álmos és Árpád már színmagyar nevet viseltek. És mi van akkor, ha a kazár kánok zsidókat neveztek ki törzsfőnökké? Rágondolni is borzalmas! Pedig ez elképzelhető, bármilyen furcsa is, mert a kazároknál a zsidó vallás volt a hivatalos.

Nézzük akkor a két magyar származású királyunkat Mátyást, és Zápolya Jánost. Mátyás anyja nem volt külföldi hercegnő, csak egyszerű magyar főúri csemete, apja viszont szőröstalpú oláh volt, Szibinyányi Jankó a dicső Hunyadi János. Hazafias szempontból akkor se jobb a helyzet, ha hitelt adunk a korban elterjedt pletykának, hogy a nagy Hunyadi János Luxenburgi Zsigmond császár balkézzel született fia volt. A következő magyar király, Zápolya János anyja pedig a királyok között szokásos külföldi, ezúttal tescheni (sziléziai) hercegnő volt.

Eddig leszögezhetjük, hogy királyaink magyarsága legalábbis kétséges. Ezzel nem különböznek a hazai általános helyzettől, sőt az általános európai királyok esetében tapasztalható trendektől sem. Nemeskürty írja, hogy amikor a magyaroknak igazolásokat kellett szerezniük másodizigleni árja

származásukról, meglepve tapasztalták, hány mindenféle ősök volt, akiknek ereiben "török, tatár, tót, román" vér kavarog. Sőt, egy miniszterelnök állásával fizetett azért, mert felmenői között egy zsidó is akadt.

Nemzeti szempontból a többi uralkodói család sem volt jobb helyzetben. A XVI. század végéig uralkodó Rurik családot normann hódítók alapították, akik a krónikák szerint, úgy kerültek oda, hogy az oroszok egy levélben felkérték őket, hogy jöjjenek Orosz földre rendet csinálni, Ez valószínűleg nem is így történt, de az ötletet az ottaniak egy ezredév után is előszeretettel alkalmazták, például Csehszlovákiában és Magyarországon.

A francia királyok is eleinte germán-frank törzsfőnökök voltak, sőt egyik leghíresebb királyuk, Nagy Károly nem is beszélte a kialakulóban lévő francia nyelvet, amelynek első írott nyomait csak halála után rögzítettek írásban.

A büszke angolokat a XI. századtól kezdve, tehát azóta, amióta modern Angliáról beszélhetünk elfranciásodott normann királyok uralták, és kis híján ott a nyelv is franciává vált. Sajnos ez nem következett be, így eggyel több nyelvet kell megtanulna annak, aki művelt európai szerepében akar tetszelegni. Az angol uralkodók azután németalföldiek, majd végül németek lettek. Azt is mesélik, hogy az angol miniszterelnök azért tett szert nagy hatalomra, és az angol király azért van kizárva a politika irányításából, mert mai királyi dinasztiát alapító első, német származású királyuk egy kukkot sem tudott angolul, és azért adta át az ügyek intézését miniszterelnökének.

A XIX. századig, a nemzeti érzés eluralkodásáig, ez nem jelentett gondot. Azután kezdték a nemzeti történelmet átfesteni, és az elnevezéseket megváltoztatni. A szovjet történészek megpróbálták a normannok germán fajú népének szerepét kisebbiteni. És a németellenességben odáig mentek el még a cári Oroszországban, hogy fővárosuk nevét, Szankt-Peterburgot a szláv hangzású Petrográdra változtatták. A hannoverinek nevezett angol királyi család is a Windsdor családra magyarosított.

Ugyanez figyelhető meg a franciáknál is. A vesztes, 1870-es németek ellen vívott háború után kezdték az iskolákban tanítani, hogy őseiknek a politikailag már jelentéktelen, itt gallnak nevezett keltákat kell tekinteni a németzagú frankok helyett.

Beszéltünk már a családi élet két szereplőjéről, a királyokról és a feleségeikről. De még hátra van a szerető, a családi élet elengedhetetlen szereplője, különösen, mert a királyi házasságok általában nem szerelemből, hanem politikai, dinasztikus megfontolásból kötnek. Volt olyan királyunk is, aki ugyan kalapot viselt, de szerelmes volt első feleségébe, de szerentségtelenségére az asszonyka viszont a férje hűgába bolondult bele.

A királyi szeretők nem szerepelnek a magyar köztudatban, őket talán csak a hivatásos voyőrök, a történészek ismerik. Szerb Antal azt írja, hogy az angolok annyira utálták királyaikat, hogy maitresseik neve nem is maradt

fenn. A férfifaló orosz cárnók favoritjai (szó szerint előnyben részesítettek, akármit is jelentsen ez) széles körben ismertek. Voltak köztük, akik politikai szerepet is játszottak, például a félszemű Potemkin, akiről a nem létező falvak vannak elnevezve.

Borsos anekdoták mesélnek a mi szentéletű szupervallásos Mária Teréziánkról és a nyalka huszárról, aki, amikor a királynő eltéveszti a számlálást, a huszár ujrakezdi a sorozatot. A rossz vicc minden alapot nélkülöz. A királyné nagy szeretettel csüngött férjén, 16 gyereket szült neki. Inkább a férje volt csélcsap, aki ugyan a magyar trónig nem jutott el, - így tárgyunkhoz nem tartozik – mert meg kellett elégednie a Német Római császári címmel. Amikor meghalt, felesége, Mária Terézia így fordult férje szeretőjéhez:” Madame, mi mind a ketten sokat veszítettünk.”

A franciáknál ellenben közismertek voltak a királyi szeretők. Nevük máig fennmaradt a közbeszédben. Olyan is volt köztük, aki szűkebb szakmai szolgáltatásain túlmenően emberét politikai tanácsokkal is ellátta. Javaslatokat tett a kormány tagjainak kinevezésére, vagy döntött háború és béke kérdésében is. Ezek a pletykák igazak voltak, főleg a bútorstílusokról elhíresült Lajosok korában. Az utánuk következő királyné, Mária Antónia, rossz hírnek örvendett, de nem azért mert külföldi volt. ezt a franciák már megszokhatták. Az „osztrák nő” szitokszóvá vált, és ledér életvitelét a forradalmat előkészítő sajtó kíméletlenül ostromozta, pedig nem volt több szeretője, mint egy jófazonú pesti asszonynak.

Miután áttekintettük e maratonira nyúlt bevezetésben a királyok szerelmi életét, anélkül hogy a pikáns kérdéseken bulvárszinten csámcsogtunk volna, térjünk át főszereplőnk, a Vadász szerelmi életére, mert mi tudjuk a költemény ismeretében, hogy ő az előbbiekké kollégája volt, bár nem híreskedhetett annyi előddel, mint az előbb említettek. Hősünk is tudta ezt, és parvenű voltát kifényesítendő, és lepipálandó a többieket, olyan pedigret rendelt udvari genealógusaitól, akik családfája gyökereit egyenesen az ókori Róma dicső talajába ültették. A Vadász szerelmi történeteitől se várjanak zaftos sztorikat.

Ezelőtt azonban tisztáznunk kell, miért vadászik egy király szőlóban a Vértes sűrű rengetegében? Hol a kíséret, hol az udvari vadászmester? Ez még békés időben is veszélyes sport, pláne a „mai” időben, amikor az összeesküvések egymást követik!

Mátyás művelt ember volt, apja gondos nevelésben részesítette, Hunyadi János egyik belső embere, a nagy karriert befutott humanista tudós, Vitéz János volt a tanítómestere. 11 éves korában már három nyelven beszélt: latinul, csehül és németül. Bizonyára járatos volt hazája történelmében, és azt is tudnia kellett hogy első királyunk fia vadászbaleset áldozata lett. Az István király életét leíró legendából azt is olvashatta, hogy az idős király ellen álmában fegyveres merényletet kíséreltek meg, és csak csodával határos módon maradt életben.

Ezek után gondolhatott arra is, hogy Imre herceg nem baleset, hanem összeesküvő gyilkosok áldozata lett.

Az akkori békétlenek nemcsak azért akarták eltakarítani a herceget, és megölni az apját, hogy megszerezzék a főhatalmat, hanem vissza akarták szerezni azt a lelki szabadságot, amelyet a pogány korban élveztek, mielőtt a kereszténységet rájuk szabadította volna a király. Azelőtt nem viselték az eredendő bűn súlyát, és nem kellett minden cselekedtük miatt büntudatot érezniük. Ha valami bűnös dolgot cselekedtek, azt egy pár ökör, vagy liba árával lekivittelhették az ügy súlyától függően. Annyi nőjük lehetett, amennyit el tudtak tartani, és nem kellett azért, mert egy modernkori sámán érthetetlen nyelven elmormolt szavak kíséretében egy sállal képletesen összekötötte kezét egy nővel, megelégedniük a gyűrött és emberszagú hitvesi nyoszolyával. Ha kedves és ropogós húsú jobbágyleányt, vagy csatában szerzett rabnőt választottak, minden örömüket elrontotta „az pucultól” való rettegés

Egy merénylethez a sűrű erdő ideális helyszín. Ha véletlenül arra jár egy kislány, a szemtanút is el lehet tüntetni. Mndez nem jutott a fiatal király eszébe.

Honnan tudjuk hogy fiatal? A vén Peterdi fiannak szólítja és magát kétszerannyi idősnek mondja. Fiatal korára autentikus adataink is vannak. Budán a csatából jövő harcosok között felrobognak ” hadvész ülte képpel Ujlaki, s a megbékült Garák.” Azaz a Garai família, akik Mátyás ellen pártot ütöttek, de a király kibékült velük. Ez a nem túl alkotmányos trónra kerülése után egy évvel, tehát 1459- ben történt, amikor az 1443-as születésű Mátyás 17 éves volt. Ez uralkodónak nem túl sok, de szerelmes Rómeónak éppen elég.

Mátyás, mint tudjuk fogságban volt Prága városában, ahová anyja, Szilágyi Erzsébet sorozatban küldte az aggódó, óvó leveleit. Azért tartotta fogságban a király, V. László, mert Mátyás bátyja, László egy vitában elvesztette a fejét és dühében leszúrta a király egyik legkedvesebb rokonát és gyámját. A király ezért valódi fővesztésre ítélte, és öccsét, Mátyást lecsukatta. Ne felejtsük el, hogy III. Richárd korában vagyunk. A fiatal László király nemsokára megbetegedett, és korára nem jellemző módon, ágyban, párnák közt meghalt. Szilágyi Mihály, Mátyás nagybátyja azonnal megindította az akciót a fiú hazahozataláért. A cseh kormányzó, Podjebrád György csak váltságdíj ellenében volt hajlandó Mátyást hazaengedni. A pénzt Szilágyiék mellényzsebből leperkálták. Akkor Podjebrád új feltételt szabott. Mátyásnak el kellett jegyeznie a kormányzó 9 éves lányát. Az eljegyzés meg is történt, pedig az itthoni rokonok magyar nagyurak eladósorban lévő lányai közül szántak egyet Mátyásnak feleségül, különböző hatalmi kombinációk megpecsételéséül. A főurak kellőképpen meg is sértődtek, aminek később jelét is adták összeesküvő ligák formájában.

Mátyást, immár, mint vőlegényt, az ismert körülmények között, mint királyt mondatták be a hangosbeszélőn, a korcsolyapályán, 16 éves korában.

Ez 1458-ban történt. Katalin a kánonjog szerinti legkorábbi időben, 1464-ben, 13 évesen hűséget esküdött a királynak, amit nem is állt módjában megszegni, mert a házasság elhálása után azonnal teherbe esett és a következő évben egy fiút szült Mátyásnak. A csecsemő nemsokára meghalt és az anyát is elvitte a gyermekágyi láz. Ezután Mátyás 12 évig özvegyen élte világát.

1470-ben egy ausztriai vadászaton megismerkedett egy fiatal boroszlói polgárlánnyal, Edelpeck Borbálával, aki kedvese lett és maradt, és titokban vele élt egy darabig Három év múlva megszülte Budán a király egyetlen gyermekét, Corvin Jánost. Ezért a dinasztikus tettéért maradt fenn a neve egyetlenként a számtalan királyi ágyat megjárt nő közül.

1476-ban kommandálták neki a 18 éves Aragóniai Beatrixot, a nápolyi király akaratos és rátarti lányát. Valószínűleg Mátyás nem tudta, amit a jól értesült Mr. Google tudni vél, hogy Beatrix kisasszony még otthon, Nápolyban megfojtotta szeretőjét, egy nápolyi playboyt. Így „Alig használt hercegnő igényes királynak eladó” hirdetésre jelentkezett Mátyás. Miután megbizonyosodott arról, hogy minden királyi igyekezete ellenére olasz neje nem képes neki utódot szülni, Mátyás elismerte fiának és örökösének Corvin Jánost, akiből azután mégsem lett nem lett király.

Beatrix mérgében meddősége miatt a király szeretőjét, Borbálát boszorkánysággal vádolta, de az illetékes hatóságok nem foglalkoztak a feljelentéssel.

Ha már így előre szaladtunk a történetben, szóljunk arról is, mi lett Mátyás szíve választottjainak további sorsa. Mátyás, szerelmi ügyekben is igazságosnak bizonyult, és nem vette le kezét a kedves Borbáláról. Fizetett, nem mint egy király, hanem mint egy katonatiszt. Vett neki egy kőházat Besztercebányán. A ház még ma is megvan, nemrég tatarozta a szlovák műemléki hatóság. Ezenkívül vett neki ugyanott egy bányát és egy majort is. Mátyás azt írta az adományozó okiratban, hogy a „hölgy nemes magatartásával elnyerte a király kegyét”. A Bécs melletti Enzeldorfban egy várat is vett neki és férjhez adta egy bizonyos Friderick Enzendorf nevű úriemberhez a tőle kapott szép pillanatok jutalmául.

Beatrix Mátyás halála után 1490-ben azonnal férjhez ment a következő királyhoz, mert hozzászókkott a királynéi státushoz. II. Ulászló azonban nem ismerte el a sebtében kötött házasságot, amely ceremónián az esketést celebráló Bakócz érsek készakarva alaki hibákat vétett és ezzel lehetőséget biztosított a házasság annulálásához..

Mátyás viszonylag fiatalon, 47 éves korában, váratlanul halt meg. A kortársak mérgezésre gondoltak. Ebéd előtt megéhezett és egy falat fügét kapott be. A füge valószínűleg mérgezett volt. Beatrixot nem gyanúsították, pedig eléggé utálták, és az is közismert volt, hogy az olasz nők, a méregkeverést mesteri fokon űzik.

A kedves Borbála 1495-ben, Beatrix 1506-ban halt meg.

Ennyit tudunk összehordani a Vadász és a nők viszonyáról. Részletesebb kutatás bizonyára több érdekességgel tudná elszórakoztatni a nagyra becsült Olvasót, de egy nem perfektuálódott, ártatlan szerelmi kaland bevezetéséhez ez is elégséges.

Jellemezzük röviden a történet másik szereplőjét, Peterdit. Peterdi elszegényedett nemesember volt, ami a királyi adóprés miatt nem is szokatlan. Háza romos, kétséges, hogy még áll –e. A Vértes köves talaja a Peterdi –birtok 6-8 jobbágytelkén gazdálkodó parasztnak nem ígért jó aratást és a fölesúrnak gazdag tizedet. Számosállata nincs, tehát nem tud bekapcsolódni a jövedelmező marhaexportba. A kis falucskában, csak a jobbágyok portáján bög egy-egy tehénke, amelyik tejet ad, és igásállatként szolgál. A terményből kapott rész éppen, hogy elég a kis háztartás igényeinek fedezésére. A házban Peterdi uramék kettesben éltek az idős gazdaaszonnyal, aki mindig zsörtölődött, ha az uraság leküldte a pincébe borért. Amióta a már külön háztartásban élő fiát és menyét elvitte a himlő, nála lakik unokája, szeme fénye, Ilonka. Addig csak látogatóba hozták el nyaranta a kis unokát. Ezek a napok ünnepnapok voltak számára, mert megtörték a napok végtelen egyhangúságát.

A környéken ritkák a falvak, Ő is ritkán mozdul ki az amúgy tágas házból, pedig van lova és még a lovaglás is megy, nemhiába töltötte fél életét nyeregben. Lovát nem az üresen álló istállójában tartja, hanem kosztra-kvartélyra kiadta az egyik jobbágyának, akinek a járandóságába a ló gondozását beszámítja. Csak akkor mozdul ki otthonról, ha nagyritkán templomba megy. A falujában nincs templom, a papnak úgylis felkopna az álla. Peterdi nem nagy templomjáró, nem is van nagyon mit meggyónnia. Néha napján lemegy a faluba, meghallgatni a parasztok beszédét, azaz inkább panaszáradatát. A paraszt már csak ilyen, mindig van oka a panaszra. De a siránkozás mellett, mindig előkerül a demizson és megkínálják egy pohár borral.

Amióta felesége első és egyetlen fia születése után gyermekágyi lázban meghalt, csak fia és unokája maradt számára, de fiát és menyét is elvitte a pestis, így az összes szeretetét a kis Ilonkára pazarolta. Óvta minden bajtól, de tudta, hogy előbb-utóbb jön egy legény és elviszi. Nem sok időt tudott unokájával lenni, mert egész életét a háborúban töltötte el istenített vezére, Hunyadi János oldalán. Mindenkinek azokról az időkről beszélt, és amikor Ilonka arra kérte, hogy mondjon mesét, csak a háborús történetei jutottak eszébe. Még öreg korában is elkísérte vezérét, mint népfelkelő, és ott állt halálos ágyánál a Nándori vár egyik boltozatos termében, ahol a hős visszaadta félelmet nem ismerő lelkét teremtőjének. Azóta mindig sírdogált, és többet ivott a szokásosnál. Csak ült merengve öreg karszékében és a régi harci emlékeket élte újra végig.

Ilonka, az árva, már alig gondolt régen elvesztett szüleire. Amikor nagyapja félve elengedte a faluba, játszott a kis parasztlányokkal. Néha egy néni kukoricacsuhéból babát csinált neki, vagy az egyik bácsi kocsit faragott a babának, hogy, mint úri kisasszony, hintóban járjon és ne kelljen gyalogolnia.

Peterdi gazdasszonya, Terézia, akit Ilonka Trézsi néninek hívott, a déli Torontál vármegyéből származott. Apja egy kicsi, fél telken gazdálkodó nemes ember volt, Terézia iluskaskakorú lehetett, amikor egy portyázó tatár csapat, betört az országba, felgyújtotta a falut, és a falu lakosságának felét, köztük Trézsi néni szüleit is meggyilkolta. A árván maradt kisasszonykát egy közeli klostrom apácái vették gondozásba. Már ott tartott, hogy novicina lehetett volna, amikor egy külhoni pap megjelent a kis kolostorban, és az apácákat szétzavarta, mert vallásukat nem tartotta az igazi istenhithez megfelelőnek tartozónak. Az apácák szétszéledtek, és kedvenc papjukkal együtt külföldre, Moldáviába mentek. Trézsi néni nem tartott velük, és egy paphoz szegődött el gazdasszonynak. Az idős tisztelendő Trézsit minden lehető módon kihasználta.

Terézia asszony – már benne járt a korban, - ezután került Peterdi egyszemélyes háztartásába. Amikor a másik árva is odakerült, az asszony nagyon lelkiismeretesen gondozta. Vigyázott, hogy mindig tiszta ruhában járjon, ölelgette, fésülgette és mesélte neki a zárdában hallott történeteket, amelyek főleg a hit mártírjairól, Szent Sebestyénről és Szent Mártonról szóltak.

Ilonka mindig csak vitézekről és mártírokról hallott. Amikor már kislánykori véznaságát a természet női formákra cserélte fel, akkor kezdett ráérezni, hogy a szurtos-mocskos falusi suttyókon kívül más férfiak is létezhetnek. És ekkor találkozott lepkevadászát közben a vadással, aki hosszú méla lesben a vadra, és nem Ilonkára várt. De falun ez is megteszi.

Első, és mint kiderült, utolsó, találkozása a vadász- királlyal a legteljesebben hagyományos, mondhatni, polgári körülmények között zajlott le. A kissé pityókás házigazda állandóan dicsérte szeretett hadvezérét és annak dicső királyi magzatját, anélkül, hogy sejtette volna, ki a vendége. Ilonka pedig szótlánul ült az asztalnál és szerelmes szemekkel bámulta a csinos vadászt, és remélte, hogy nincs akadálya annak, hogy egymáséi legyenek, mert, láthatólag a vadásznak is tetszik ő. Társadalmi különbség nem akadályozza kölcsönös vonzalmuk beteljesülését, csak rá kell venni az öreget, hogy menjenek fel Budára. Peterdi nehéz szívvel vállalkozott a budai kirándulásra, mert észrevette, hogy Ilonka vonzódik a jóképű vendéghez, de nagyon félt, hogy elveszti egyetlen támaszát, egyetlen társaságát, drága unokáját. Eszébe sem jutott, milyen üres és unalmas lehet Ilonka élete. Ilonka addig rágta az öreg fülét, amíg az be nem adta a derekát, és nem fogadott egy fuvarost a nem túl hosszú útra.

És akkor ott Budán, vége lett a megálmodott idillnek. Mindketten felismerték a páncélba öltözött lovagban vendégüket, a vadászt. Ilonka még gondolkodott egy kicsit, hogy megpróbálhatja bejutni az udvarba, és ott

felhívni magára a király figyelmét – valószínűleg még nem is felejtette el -, és legalább mint királyi barátnő közel lehetne az imádott férfihoz.

Peterdi tulajdonképpen örült a nem várt fordulatnak. Egyrészt örült, hogy nem veszíti el drága unokáját, másrészt majd megszakadt a szíve, látván a lány bánatát. Az eszébe sem jutott, hogy mint a királyi szerető apja, jó dolga lenne a fényes királyi udvarban.

Így bánatosan visszaültek a fuvaros szekereire, pedig Ilonka remélte, hogy kifizetik az út árát és többet nem látják az egyszerű parasztszekeret. Otthon sem vigasztalódott meg. Nem látott maga előtt semmi perspektívát. Nincsenek a közelben úri lakok, ahonnan egy kérő felbukkanása várható lenne. Nem marad más hátra mint egy zárda. Ilonka egyre mélyebbre süllyedt a reménytelenség depressziójába és szép makulátlan testét lassan elhagyta az életerő. Peterdi nemsokára követte a családi kriptá nyirkos sötétjébe.

Nem sok évvel ezután Mátyás vendégül látta a brandenburgi választófejedelemet. Pályázott a német-római trónra, és feltétlenül el akarta nyerni a burkus fejedelem szavazatát. Ezért a protokoll lámpájának fényét a legmagasabbra csavarta fel. A programban lovagi torna, látványos lándzsatorés, török rableányok erotikus hastánca és egy vadkanvadászat is szerepelt a híres vértesi rengetegben.

A király kihasználta a kínálkozó alkalmat, hogy meglátogassa az erdei lepkevadász -tüneményt. A hajtóvadászat zajos forgatagában szó nélkül eltűnt és bement Peterdiék falujába. Érdeklődésére a falusiak megmondták, hogy mind az uraság, mind az unokája már kinn vannak a temetőben. Szomorúan visszaballagott a társasághoz és kötelességszerűen folytatta a protokollvadászatot.

Egy királynak ne legyen magánbánata.

PODJEBRÁD KATALIN, A TEENAGER
HERCEGNŐ BCSÚJA CSALÁDJÁTÓL, MIELŐTT
ÚTNAK INDUL BUDÁRA, HOGY FÉRJHEZ
MENJEN RÉGI VŐLEGÉNYÉHEZ, MÁTYÁS
KIRÁLYHOZ

ARAGONIAI BEATRIX MÁTYÁS MÁSODIK
FELESÉGE

EDELPECKS BORBÁLA, MÁTYÁS
SZERETŐJE, AKI MEGAJÁNDÉKOZTA
EGYETLEN GYERMEKÉVEL, CORVIN

ARAGONIAI BEATRIX, AKI NAGY SZEREPET
JÁTSZOTT A RENESZÁNSZ KULTÚRA, AZ
OLASZ KULINÁRIS ÉLVEZETEK ÉS AVILLA
HASZNÁLATÁNAK ELTERJESZTÉSÉBEN